

POCZTAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKÍCH SERBOW

10. číslo

Budyšin, oktober 1976

Lětnik 26

Hrono za oktober 1976

Psalm 40,4

Wón je mi nowy kěrluš
do mojeho erta dal,
zo móžu našeho Boha chwalić.

W 40. psalmje wupraji spěwar swój džak Bohu za pomoc, kiž je w zašłosći dožiwił, a prosy zdbom Boha wo wumóženje z noweje nuzy. Wažne pak je, zo spěwar psalma najprjedy na Boha hlada a swoje mysle na Boha zloži, prjedy hač swoju nuzu wupraji. Za nas móže to z příkladem być: Najprjedy na Boha a na Božu pomoc w zašłosći myslić a Boha za to chwalić, prjedy hač jeho z noweje nuby nadběhujemy. Boža pomoc w zašłosći móže nam dowěru do Božeje mocy w přichodže skrućić. Při tym nam spěwar psalma pokaza, zo njeńdže najprjedy wo to, štož sym ja sam wot Boha dožiwił – wězo mamy tež na to myslić a so Bohu za to džakować –, ale zo nježabudžemy powšitkownu pomoc Boha za člowjekow, kaž na př. wumóženje swójeho luda z mocy zleho přez Jězusa Chrystusa, kaž my to jako wosada noweho zakonja wěmy.

Naše hrono je nětk džěl chwalby a džaka za Božu pomoc. Spěwar při tym wě: Wšo, štož sym a mam, je mi Bóh dal. Tež zo móžu jeho chwalić, je skónčnje Boži dar, je to tola Bóh, kiž mi spóznač da, zwoťkel je pomoc přišla a komu mam so za to džakować. „Wón je mi nowy kěrluš do mojeho erta dal.“

Tuto dopóznače Božeje pomocy pak njemóžeš druhim zatajić, ale wono ma so dale dać. Štož sym ja z Bohom dožiwił, je tež za drugeho wažne, dokelž móže wón z toho Božu pomoc w našim žiwjenju spóznač. Runje hdyž je druhí w nuzy a wupuća njewidzi, móže moje dožiwenje z Bohom jemu pomhać, dowěru do Boha wobchować. Tohodla spěwamy chwalbny kěrluš; tohodla wuprajimy před druhim, kak smy Božu pomoc w našim žiwjenju pytnyli. Spěwar 40. psalma je to tak činił. A J. Mentzer spěwa (606,1):

Hdy bych ja z tysac jazykami
tu tež tak wjele ertow měł,
bych napřemo ja z kěrlušemi
tak wutrobnje tež spěwač chcył
nětk wulke, krasne wěcy wšě,
kiž Bóh tu na mni činił je.

Kajki chwalbny kěrluš my zaspěwamy za dary a pomoc, kiž je Bóh nam dal?

Albert

Radosć w Chrystusu

Běše jónu mać, kiž z džěsćom do wulkeho města přińdže. Najprjedy bě džěćo wjesołe, zo móžeše pola maćerje być. Wšitko běše tak njeznate a nowe. Ale bórže chcyše džěćo same běžeć. Wone nochcyše wjac při maćeri wstać a čekny. Džěćo čuješe so wulke a sylne dosć, zo by w měsće so same rozhladowało. Najprjedy bě to jara rjenje, a džěćo so na swojej swobodže wjeseleše. Potom pak pyt-

Pětrowska cyrkej w Budyšinje –
woltar w ewangelskim džělu

ny, zo bě so zaběžalo a so wjac domoj njenamaka. Awta šwórčachu, a ludžo nimo chwatachu, a ničto nje-měješe za džěćo čas. Nóc přińdže a z njej bojosc a strach. Što nětko činić? Wupuća njeje!

Nadobo wostanje něchtó stejó a so wo džěćo prócuje. Wón wšak tež chwile nima, a tola tutomu džěsću pomha. Wón ma wulku prócu z nim a ma daloko jěć, zo by džěćo domoj přinjesl. A potom je džěćo woprawdže zaso doma pola maćerje a pola nana. Na tym so džěćo nimoměry wjeseli.

Nětko so drje prašeće: Što chce wón z tym prajić?

My smy kaž tute džěćo. Kaž so wone wot maćerje džěleše, zo by same šlo, tak smy so my wot Boha džělili. My chcemy sami wědžeć, što je dobre

a što zle, a smy z tym do hrěcha padnyli. Za to je nam Boži hněw a Bože chłostanje wěste. Tež my trjebamy pomoc a wumóženje, ale tež my sebi njemóžemy sami wupomhać. Druzy pak tež njezamóža nas wumóžić, wóni su sami pomocy potřebni. Što nětko? Smy do wěčnosti zhubjeni?

Tu nam pomha Jězus Chrystus. Wón přińdže k nam a nas wumóži. Wón je naš Zbóžnik a nas do wotcowskeho doma, do Božeho kralestwa přinjeso. To wón čini přez to, zo naše hrěchi přez swoje čerpjenje a wumrěće zaplaći. Telko je naše wumóženje plaćilo: Boži syn dyrbyeše za to žiwjenje dać.

Moja tema rěka: Radosć w Chrystusu. Snano so prašeće: Što ma to z temu činić?

Radosć w Chrystusu je radosć nad našim wumóženjom přez Jězom Chrysta, wo kotrymž runje rěčach. Słowo wo našim wumóženju napjelni naše žiwjenje z wjesołosću – jeli wumóženje přiwzamy.

Ale njeposkići nam tež swět wjesela? To wšak, ale swětne wjesela zańdu a starosc a běda wostanje. Hinač je to z radosću w Chrystusu. Tutaj radosć wostanje, wona je dospoina radosć, dokelž dale saha hač naše nuzy a bědy. Wona je radosć, kiž wuńdže ze spóznača Božeje lubosće a kiž nam woprawdžite wumóženje přinjeso. Albert

Rozwuć mje, Knježe, swój puć!

Bibliske hrono na lěto 1976, kotrež so chwatajcy swojemu kónceji bliži

My so njerady damy powučić. Sami smy dorosceni a wěmy, što mamy činić a što wostajić.

Boži puć – to su jeho kaznje. Ty dyrbiš a ty njesměš to a to činić. My mamy syte stajne přikazanja a zakazanja. Při tym so dopominamy, kak je Luther na kóncu 10 kaznjow wukładował: Bóh hrozy chłostać, kiž jeho hidža a jeho kaznje přestupja. Na 10. njeđzeli po swjatej Trojicy slyšimy scěnje wo wutupjenju Jerusalema. Dokelž bě město Knjezeweho Zbóžnika wotpokazalo, je Bože chłostanje na njo přišło.

Je pak to wšitko, štož nam perikopa praji? Jězus plakaše – Bóh plakaše dla hrěšnjeje zasakłosće luda. Bóh nochce smjerć hrěšnika, ale zo by so wobročil a wopuščil puć křiwdy a zrudoby. Bóh chce, zo bychmy na zemni po dobrych pućach chodžili našeje časneje a wěčneje zbóžnosće dla. Wo naše zbožo Bohu dže.

Rozwuć ty mje, Knježe. Psalmist nima sam do sebje dosć dowěry. Wón je sam sebje derje znał. Člowjek zwopředka jasnje wě, što je dobre a što

zle. Tež pola drugeho to wě posudžo-
wać. Hdyž pak spytowanje na njeho
samoho přiidźe, je jeho poznawanje
zamućene. Potom wón hrěch wjace
zlósc njemjenuje, ale prawo na zbožo
žiwjenja. Wón kriwdźi čłowjekow a
so wo to njestara. Kak stróžbje a
wěrnje Biblija čłowjeka widźi!

Rozwuć ty mje, Knježe. To rěka:
Božo, ja mam dowěru do tebe, zo
je twoja wučba za mnje dobra, zo je
twoje słowo woprawdže to spomožne
swětlo na mojim puću. Ja chcu na
tebe posluchać a swoje žiwjenje po
twojej woli złozić, dokelž ty ze mnu
derje měniš.

Hdy nas Bóh wući? Hdyž jeho pře-
dowanje słyšimy. Jako wuměnkar
mam nětk skladnosć, nježdělu rano
Božu službu w radiju słyšeć. Kak

wjele dobrych, pobožnych mysłow so
tu do našeho kraja wusyla! Hdyž mě-
jach kóždu nježdělu sam předować,
njemějach dosć koncentracije, na dru-
heho posluchać.

Zachowaj moju wutrobu při tym
jednym, zo bych so twojeho mjena
bojał. Štóž je hač dotal ze swojimi
myslemi sobu šoľ, wě, zo so tu nje-
jedna wo bojosc, kaž ju mamy před
policistom, hdyž smy přećiwu zako-
njej so přešli. To je wjele bóle ta bo-
josc džěsća, kotrež nochce nana zru-
dźić. Nan je swoju lubosc k džěsću
na tysacore wašnje wopokazał a chce
wšemu wobarać, štož móhlo zrudobu
a horjo přinjesć. Přećiwu tajkej lubo-
sći zhrěsć so džěco boji. Tak so tež
pobožny křesćan Boha boji a wumóže
z tym swoju dušu. W.

Biskop Handrij Wantuła zemřel

Tuta powěsć zrudzi 15. junija 1976
wšitkich ewangelskich Polakow.
Zrudna předewšěm, dokelž běše nje-
wočakowana. Knjezej nad žiwjenjom
a smjerču bě so spodobalo, do Božeho
njběžneho ludu wotwolać swojeho
swěrneho služownika 71 lět stareho.

Biskop dr. Andrzej (Handrij) Wan-
tuła bě wuznamna postawa pólskeho
protestantizma. Wón bě znaty eku-
menist a měrowy prócowar, mócný
předár a wuběrný spisowacel, luby
čłowjek a dobry towarš.

Wón pochadže ze dželaćerskeje,
železnicearskeje swojby z Ustronja
w Češinskej Šleskej. Tam je so wu-
chowala ewangelska wěra wot refor-
mationist sem. Wantuła je wotrosl w
swěrnej ewangelskej swojbj: Tuž
njeje džywa, zo so po maturicje w léce
1925 poda do Wařawy na teologisku
ewangelsku fakultu tamnišeje uni-
wersity. Jako student bě sej nahro-
madzil wjele wědženja, bě so zesyl-
nil w charakteru a bě zeznal wjele
čłowjekow. Hnydom po jeho ordina-
ciji w léce 1931 bu jemu dowěrjena
wulka lutherska wosada we Wisle w
jeho domiznje. Za mlodeho duchow-
neho bě we wulkej wosadze džěla
wjace hač dosć. Wantuła je jo swěru
a z čěsu wukonjał. Při wšěm měješe
hišće čas za swoje dalekublanje. Jako
Wislanski farar je swoje doktorske
džělo spisal wo Jurju Tranowskim
(Tranoscius), kotrehož mjenuja tež
„słowakskeho Luthera“. Tole džělo
je mělo sylny wliw na powahu mló-
deho doktoranda (1935).

Wójna wudyril! Fašistiska okupaci-
ja, přescěhowanje pólskeho a českeho
luda w Češinskej krajiny, koncentra-
ciske lěhwa, hitlerowske martrar-
stwo — to wšo dyrbbeše mlódy Wis-
lanski farar nazhonić. Bóh Knjez jeho
wodžeše přez twjeđu šulu žiwje-
nja. Bóh bě to dopuščil, ale njebě
jeho wopuščil. Bóh Knjez jeho wu-
swobodzi. Po puću wjele strachow
wucěkny do Jendzelskeje. Tam so
hnydom poda do džěla, zo by pólskich
ewangelskich w dalokej cuzbje hro-
madzil. Wjednistwo wosady přepoda
swojemu mlódsěmu přećelej, a wón
sam so dom wróci do swojeje Češin-
skeje krajiny, do swojeje lubowaneje
Wisly. Pólska je we wójnje zhubila
6 milionow ludźi. Wjele městnow na
wšěch polach towaršnostneho žiwje-
nja bě njewobsadźene. Mlody Wislan-
ski farar dyrbi we Wařawje předno-
šować mlódy m teologam, přichodnym
fararjam. Po smjerći biskopa Korle
Kotule bu Wantuła jednomyslnje
přez cyľu cyrkej na najwyše městno
cyrkwinskeho wjednistwa powolany.

Tutoho městna so wzda, hdyž bě
70. léto swojeho žiwjenja doskónčil.
W zastojnstwje biskopa a profesora
teologieje bě njewustawajcy džělał,
poľny iniciatiwy a ekumeniskeho el-
ana. Wuznamny předár, měrlubowacy
čłowjek, stajnje poľny dobrych my-
słow a stroweho humora bě wšudže
ľubowany — nic jenož w cyrkwi, ale
tež w zjawnosći, kotraž jeho wuzna-
mjeni z najwyšimi civilnymi rjada-

mi. Nic jeno doma, ale tež w cuzbje
sebi jeho čescachu. Tak bě biskop
Wantuła někotre lěta wiceprezident
swětowego lutherskeho zwjazka. Do-
ma bě dolhe lěta městnpředsyda Pól-
skeje ekumeniskeje rady.

Biskop Wantuła bě čłowjek nje-
směrneho džěla. My so džiwamy, na
čo měješe wšitko čas. Wón njebě je-
nož słowa mócný, ale tež pjera. Wjele
je pisal a wozjewjał. Hišće krótko do
jeho smjerće wuńdže wobšěrna zběr-
ka jeho předowanjow na kóždu nje-
ždělu a na wšitke swjate dny cyrk-
winskeho lěta pod wuznamnym nad-
pisom:

— Drobnoscě z Knjezewoje klětki —

Wón bě tak prawy Słowjan. Wón
ľubowaše wšo, štož bě słowjanske.
Wón bě tež wulki přećel Lužiskich
Serbow a zajimowaše so za jich wo-
sud, jich kulturu a jich nabožne ži-
wjenje. Jako přeložowar swjateho
Pisma do noweje póľšćiny zajimowa-
še so tež za serbski přeložk a stajnje
so woprašowaše za pokročowanjom
tutoho džěla.

Po tutej charakteristice njeboheho
njech je skrótko spomnjene, zo bě
wupruwowana a wuznamna pomoc-
nica w jeho žiwjenju jeho čicha a
swěrna mandželska, kotraž je scerp-
liwje a poľna nadžije njesla z nim
horjo a břemjo wšědneho dnja. Knjez
chěľ ju tróštować w jeje zrudobje a
samoće.

Dr. theol. Emil Jelínek-Černilowski

Delnjoserbski wumělc Fryco Kitlar

Radowiza, hdžež je so Fryco
Kitlar před 85 lětami narodzil, nje-
słyša ani do najstarsich ani do naj-
wjětšich delnjoserbskich wsow. To-
hodla drje hišće ženje tam pobył nje-
jsem. Hdyž doma plincy pječechmy, by
nam mać husto powědała, zo Rado-
wiženjo plincy (a tež chlěb) jenož
na jednym boku pjeku. Jako hólce to-
mu njeběch zrozumił. W Radowizy
běchu statoki jenož na jednym boku
wjesneje dróhi natwarjene.

Hač je to wěrnó, njewěm. Wěrnó
pak je, zo je pruski stary Fryca Ra-
dowizu w léce 1752 založil, zo by tam
swojich wusluženyh wojakow poš-
lał. Kóždemu da 40 abo 50 kórcow

pola a hole, zo bychu sej swoju žiw-
nosć natwarili.

A tola je nam tale hišće „mlóda“
Radowiza mjez Jańšojcami a Mostom
wobradźila znajmjeńša dweju wu-
znamneju mužow, kotraž matak do-
bre mjeno mjez Serbami: Hansa
Hühnchena a Fryca Kitlarja. Wo po-
slednim chcu wam něšto prajić.

Kitlarjowej staršej běštaj kolonistaj
Měrcin Kitlar a Marja rodž. Gro-
chojc. Pjeć džěci běchu doma, a tola
bě tam poměrnje čicho. Wowka —
Tšadowka ze Žyłowka — doma roz-
kazowaše. Wšitke džěci su doma pil-
nje pomhali na polach, na ľukach a
w bróžni. Fryco pak je najradšo na
trůžnej ľawce paslił. Jeho nan dyr-

bješe jeho husto z mocu tam wot-
torhnyć, tak rady Fryco pasleše. Do-
ma je so serbski řečalo. Z němskej
řeču je Fryco dolhi čas swoju „plo-
gu“ měł. Nan jemu praješe: „Fryco,
ty so njedyrbiš raz na polu dračować.
Ty dyrbiš na wučerja wuknyć.“ Tak
so sta, zo Fryco, kotryž sam njerady
do Jańšojc do šule chodžeše, nětk sam
wuknješe, zo by druge džěci wučil.

Hižo w Jańšojckim času je Fryco
ducy ze šule do pěska molował, a jeho
kumpanojo so džiwachu, kak derje so
jemu to husto poradzi. Kantor Albin
bě hižo tehdom ze swojimi šulerjemi
wjele molował a banty wutřihał a při
tym talent našeho Fryca spēchował.

Ze swojimi drjewjancami su Rado-
wiske džěci hižo spytali „sufflitować“.
Ale hišće bóle jeho wabješe čopla

kolbasa z kotoła. Tak je wón raz w zymskim času bosa z Jańšojskeje šule dom ćeril, zo by „šlachtowanje“ njeskomdžil. Ze wšitkich ptakow je wón najradšo hupakej přihladował. Jara hordy je był na swoje husle, kotrež bě sej sam spasil.

Za tajkeho serbskeho hólca njebě čas na preparandze w Nowej Cali žadyn lochki chléb. Předewšém dyrbjěše so naš Fryco Kitlar bédžić z němskej rěču. Tak je wón město tři štyri lěta trjebał za preparandu. Wjele hinak so jemu njeńdžeše w Starej Darbni, hdžež bě bórže zaso wotešoł, zo by swój studij w Elsterwerdze z měrom na wuspěchom doskónčil.

Kaž błysk z jasneho njebja trjechi jeho přenja swětowa wójna, kotruž je štyri lěta sobu činił. Na koncu lěta 1918 póstachu jeho hišće na „kursus“, wot kotrehož so zbožownje k swojej

wón započal wutřihac z nožicami rjane serbske a němske hrona, přisłowa a ludowe prajidma a tež na wjele mudrych wuprajenjow našich delnjoserbskich a hornjoserbskich basnikow je džiwał. Dale je wón wutřihal wšelke pisane ornamenti. Wyše toho je molował akwarele, rězbaril do drjewa a linoleuma. Wón je jara pilnył był, ale wuplody jeho džela su rozbrojene po cyłym kraju. Husto je je darmo rozdawał. Přeco je so džeržal k małemu. Tež Budyšin je jeho pohnul k wšelkim džetam.

Čas žiwjenja je Kitlar był strowy, dokelž je rady sportował. W prózdninach je přechodzil durinske lěsy z čezkim brěmjenjom na chri-bjeće. W zymje je rady stał na sněhakach. W čoplym času je ze swojim čolnikom plował hač na kupu Use-dom. Nimo toho je rady lětał z lěta-

ludžo z hlubokej česćownosću wo nim rěčeli.

My přejemy jemu za přichodne lěta hišće dale strowotu a dobrej woči za džětanje jako serbski wumělc.

Herbert Nowak

Dalšej hłosaj wo Nairobi

Daniel von Allmen. Wón wučěše na teologiskej fakulće w Yaude (Kamerun) a je nětko sekretar studijněho wotdžela Zwjazka šwicarskich cyrkwjow. Wón pisa: Kóžda polna zhromadžizna SRC (Swětowa rada cyrkwjow) wostawa historisce wažna pod jednym wosebitym aspektom. Što čini 5. hłownu zhromadžiznu za podawk, z kotrymž so započina nowa epocha? Zawěrnje nic sprócnjwe přemyslowanje w sekcijach, kotrež čerpješe pod njedostatkom času a zawostaji w mnohim njespokojnosć. Tu njemóžemy wočakować nowe nastorki. W Nairobi ekumene njeje nowe kročele činiła. Wona wjele bóle pytaše za nowym duchom.

5. hłownej zhromadžiznje budžemy najskerje džakowni za dopokaz, zo je nimoměry nuzne, nic jenož rěčec wo dialogu, ale wjele bóle wutworic dialogiske struktury, jelizo chcemy docpěć konciliaritu (jednanje cyrkwjow po wašnju koncilow), wo kotruž so prócujemy. To je so w Nairobi jewilo w tym, štož je so stalo a štož so njeje stalo. Pod tutej myslu móžemy jako historiski konflikt wobhladować, štož je so prajilo wo nabožnej swobodze. Čłowjekojo su překročili mjezy zwjeršnje zdwórliwosće, zo bychy sej swoje wěrne nahlady prajili, štož njeběše bjez bolosćow, štož pak na koncu móhlo měc dobry wliw. Jenož na tajke wašnje móžemy wotstronic čeze njedorozumjenja a starosćow.

W swětowej ekumenje kaž tež w našich cyrkwjach a našich wosadach pytamy woprawdźite zblizenje. W tym móže nam nazhonjenje w Nairobi być pomocne: Chcemy-li so zblizic, dyrbimy zwólniwi być, druheho zrozumić, předewšém toho, kiž hinak myslu hač my. My dyrbimy so do konfliktow zwěric, přetož tajke konflikty móžeja być puč k wuswobodženju a jednoće. To so tež wuplači, přetož na tajke wašnje móžemy so mjez sobu wobohaćec. Hdyž mamy stajnje w hubje słowo „dialog“ a tola při tym wobchowamy stare, zymne cyrkwinske a konferencne struktury, kotrež hača wšu rozmołwu, potom njemóžemy, njesměmy wočakować žane nowe započatki.

Kostnické jiskry 11. 2. 1976

Lesslie Newbiggin je presbyteranski (jedna z ewangelskich cyrkwjow). Wón je přeni biskop zjednoćeneje cyrkwy w južnej Indiskej. Wón bydlil w starodawnym sradžišću tamulskéje kultury w Madurai. Nětkle přednošuje na teologiskej šuli w Selly Oak pola Birminghama (Jendželska):

Ja sym so na wšech zhromadžiznach SRC wobdželił wot lěta 1948 w Amsterdamje sem. Ja běch inspirowany a pozběhowany wot pjateje zhroma-

Knježe Božy, ty sy naše wuchowowanje stajnje a přeco ps. 90a

kompaniji wróci. Jeho sadžichu do wagona, kotryž pak njechwataše na frontu, ale wosta w Lipsku na dwórnišću stejo. Tam jemu železnicarjorewolucionarjow wotewzachu brónje a póstachu jeho dom. Tak bě wón wójnu derje přetrał a jako přeni Radowižan bě zaso doma.

Lěto 1918 bě započatk jeho zbožowneho mandželstwa ze Sidoniju rodž. Nowakec ze Stareje Darbny. Wot 1919 hač do 1933 je Fryco Kitlar był za wučerja w Zöschenje pola Merseburga. Powětr w Zöschenje bě njestrowy z přiběracej industrij. Žona chcyše tohodla do lěpšeje krajiny. Wonaj přechahnyšaj do Běleje Hory (Belgern) pola Torgauy, hdžež hišće džensa bydliťaj.

Jako Serb je měł wutrobne požadanje, so móc domoj wrócić, ale tak dołho kaž běše w službje, nochcychy jeho ze Sakskeje do Bramborskeje pušćic. Zrozumliwje wšak je, zo nětko na stare dny nochcyše wjace ze swojeje noweje domizny won. A tola je wón swojim Serbam swěrný wostał. Wot lěta 1948 je wón sobustaw Koła serbskich tworjacych wumělcow. Rady rěči a čita serbski.

Kajki wumělc je naš Fryco Kitlar? Za tym, zo je so dał kublać w Lipsku na seminarach a akademij, je

Wutřihanka Fryca Kitlarja

dłom bjez motora (Segelflugzeug). Snano leži jemu to wot młodych lět sem w kreji. Hižo jako hólč je wón na wjesnej droze stajnje kulal z kulu, kaž sebi ju wotrězachu wot tolstého, kulojtego drjewa.

Fryco Kitlar je nam wosebje tohodla tak sympatiski, dokelž je pobožny čłowjek. Zo wón bibliske hrona ze swojimi nožicami wutřiha, to za njeho njeje žadyn „hobby“, ale přińdže z wutroby. Jeho hluboka wěra jeho k tomu pohnuwa. Wón chce Boha chwalić ze swojim wumělstwom, wón chce swoju lubosć k Jězusej z tym pokazać. Wón znaje swoju Bibliju, w njej čita. Wón lubuje swoje bibliske hrona. Ze swojej nadobnej mandželskeje je so přidružil k baptistam, dokelž jemu atmosfera w našej cyrkwi njebě dosć intimna, ale tak jara liwka.

Tak je Fryco Kitlar, kotryž lětsa swjěci swoje 85. narodniny, čas žiwjenja był pilny, pobožny a pokorny čłowjek a při wšém dosć nowočasný. Wěra, wumělstwo a sport su hrali w jeho žiwjenju wulku ról. Za česću a sławu njeje ženje honil. Wšudžom, hdžež sym so za nim woprašował, su

džizny bóle hač wot wšitkich prjedawšich. Wona předstaješe cyu ekumenu w geografiskej mysli a po wěrywuznačach a po wašnju, kaž běchu delegača wubrani, a tež z tym, zo wjednistwo njebě wjace jenož w rukomaj maleje běleje mjeńšiny ze zapada.

To běše zhromadžizna, kotraž bě so bóle na bójske wěcy zložila. Bože služby njeběchu jenož na postajenych časach, ale běchu z našim džěłom zwjazane. Skupiny za bibliski studij běchu přiležnosće, hdžež so tu-ći sto wobdžělnikow zawěrnje „w Chrystusu zetkachu“. Spóznać bě, zo běše tam sylna wola, zo by SRC rěčala z rozsudženosću a jasnosću wo Ewangeliju, wo ewangelizaciji a wo cyrkwi.

To pak na žadyn pad njerěkaše, zo by z tym woslabnyło zaběranje ze sprawnosću mjez narodami a rasami. Mócný impuls z Uppsala njebě pomjeńšeny. Program přećiwo rasizmej

bě nimale jednohlósnje schwaleny. Wola k socialnej sprawnosći bě krućišo na Ewangelij zložena hač w Uppsala. W Uppsala je so Boži zakon na warnowace a wottrašace wašnje připowědał. Z Uppsala so wróćich přeswědčeny wo svojim hrěchu, počezeny z winu swojeje rasy, swojeho naroda, swojeje kultury.

W Nairobi bě to hinak. Hesło „Jězus Chrystus wuswobodža a zjednoča“ je wotkryło, što ma na sebi wuswobodženje a wumóženje. Na spočatku bě samo namjetowane, zo by so do hesła zasunulo dalše słowo: Jězus Chrystus wuswobodža, džěli a (potom hakle) zjednoča. To by rěkało, zo džensniše předowanje wjedže jenož do džělenja, do konfliktow, do wojowanja wo swobodu. Jednota, wujednanje, měr z Bohom by był wotstorčeny na próh wěčnosće. To so njeje stało! Póznaši smy, zo naše hesło nje-staji wuswobodženje přećiwo wujednanju. Z našim hesłom je Jězus Chry-

stus tak derje wuswobodžer kaž tež wumóžnik. My njetrjebachmy so prócować wo runowahu mjez měrom z Bohom a našim wojowanjom wo čłowjeka. My njetrjebachmy njemóžny puč pytać mjez horizontalnym a wertikalnym, kaž bě to w Uppsala. Philip Potter rjekny, zo běchmy lěpje spóznaši, kak wšo naše činjenje dyrbi swój založk měć w zetkanju ze žiwym Chrystusom, zo je naše wojowanje wo wuswobodženje džěl našeho měra, kotryž je hižo woprawdžitosć.

Nairobi bě napominanje k jasnišemu wuznawanju Jězusa Chrystusa, toho, kiž nam dawa runje tak měr, kaž wón nas woła do wojowanja. Budže-li Bóh chcjeć, to nam pomha k zhromadnemu wuznawanju, w kotrymž stej ewangelizacija a prócowanje wo sprawnosć zrozumjenj jako něšto, štož hromadže słuša, runje tak kaž słowo a skutk pola Jězusa Chrystusa.

Serbski cyrkwinski džěń 1976 w Njeswačidle

Njeh budž Bohu wulki džak, zo móžachmy tež lětsa zaso swój Serbski cyrkwinski džěń z radosću woswjecić w rjenje wobnowjenej Njeswačidskej cyrkwi. Wjedro nas złě njeprěkwapi. Za čelne derjeměće bě dosć derje postarane. Tuž prajimy hišće raz wutrobny džak wšitkim pomocnicam a pomocnikam. Rjana ličba kemšerjow wopostatni wosebity wuznam Serbskeho cyrkwinskeho dnja.

Chcu na tutym městnje wšelake mysle k popołdnišemu zarjadowanju w Božim domje podač. Tež lětsa so zwjeseličimy nad lubymy postrowami swoich dobrych přečelow z tu- a wukraja, kotřiž wospjet wuzběhnjachu zaslužbu a dolholětnu prócu našeho Serbskeho superintendenta G. Wirtha. Chcemy so w džakownosći tomu přizamknjć.

Jara dobry začěsć zawostaji wumělsko-muzikalne wuhotowanje popołdnišeho zarjadowanja, kotrež Njeswačidska kantorska swójba z wulkej prócu a lubosću wobstara. Tak slyšachmy hudźbu wot Bacha, Händela, Regera a druhich za pišćece, husle, piščalku a solospěw. Wšo bu derje a z hlubokim začuom poskičene. Tute chwile čicheho a kedžbliwego posluhanja na hudźbu, kotraž Božej chwalebje služeše, pomhachu dušu změrować a wutrobu wotewrěć za słowo našeho Knjeza. Tak so nadžijam, zo so tuta tradicija tež na přichodnych cyrkwinskih dnjach dale wjedže a změje bohate plody.

Hłowna tema přednoškow běchu tři artikle wěrywuznača. Njeh su mi dowolene te a tamne připomnjenja, wědžo, zo su lajske a snano njedozrawjene. Jedna so tola najprjedy wo jednotliwego čłowjeka – ja wěrju –, wo rozsudžace individualne prašenje žiwjenja, wo centralne prašenje za poměrmi a počahom mjez Bohom a čłowjekom. Kóždy dyrbi spytać, za sebje wotmolwu na to namakač, a čí, kiž praja, zo to njetrjebaja, dokelž wone prašenje za nich njewobsteji, sej tu wěc snano trochu přełochku a jednoru činja. Ty njejsy wopušćeny. Jězus Chry-

stus je na zemju přišoł. Wón tebi puč pokazuje. Wón tebe přepróšuje a wabi. Wón tebe wuči, kak móžeš žiwy być a twój poměr k Bohu „stabilizować“. Nad tutym pučom žiwjenja móhłe słowa stać: Lubuj swojeho blišeho (susoda, kóždeho čłowjeka) kaž sebe samoho. Tak jednore to je? Haj, to je tón namjet, kotryž Chrystus tebi skići. Džerž so w svojim žiwjenju po tutym puču, a Jězus twój wuspinanu, wobškodženu a nabojanu dušu wustrowi a změruje. Potom sy ruka, noha a huba Chrystusa, kaž w přemim přinošku rěkaše.

Tole „ja wěrju“ woznamjenja, zo chceš swój poměr k Bohu do porjadka přinjesć, wědžo wo Božej njesměrnej lubosći a smilnosći a wědžo wo swojej slabosći, njewutrajnosći a strachu. Tak je wěra naše přijimanje Božeho přepróšenja, naše „haj“ k Bohu a k žiwjenju. To je rozsudženje kóždeho jednotliwca. Zo je naš rozsud prawy, njemóžemy dopokazač. Nas pak tež njemyli, hdyž družu mjenja, njezmysl našeje wěry móc dopokazač. My widzimy čłowjeka jako jednotliwca před Bohom stejo. Tamni pak mjenja jednotliwca, kiž je towaršnosći zamolwity. To su zawěrnje wažne problemy socialno-organizatoriskeho razu, kotrež pak su tež podrjadowane wěrje, přetož čłowjek, kiž je z Bohom „do čista“ přišoł, dopjelnja tež swoje winowatosće w towaršnosći. Tak jich nahlady, štož nastupa jednotliwca a towaršnosć, njejsy našim napřećiwne, ale steja na hinašej runinje.

W třecim přinošku rěčeše so wo „njeprěčelach wěry“. Hdyž so tamni sami njeprěčeljo wěry mjenuja, tak je to jich wěc. Ja pak tuto słowo njebych rady wužiwał. Naša wěra njeje ideologija. Tuž njetrjeba mjez nami być žano-ho wojowanja.

Mějmy dowěru do Boha! Wón je nas tu a nihdže druhdže do swěta stajil. Njeh nječěkamy, kaž tehdom Jonas to spyta, ale spjelny tudy Božu kaznju lubosće.

Mato Nowak, student

Z wosadow

Rakecy. Nic jenož loni – kaž bychmy to po poslednim čisle „Pomhaj Bóh“ mēnić móhli –, ale tež lětsa mějachmy w Rakecach zajimawy jěcharški turněr. Tón raz bě tu hišće wjac koni a tež wjac přihladowarjow.

Hdyž su nětk konje žadne na wsach, wjeselimy so, zo móžemy na tak rjane wašnje konjacy sport nahzonić.

Njeswačidło. Misionar Michold, rođzeny we Wopakej (Oppach), je pola nas pobyl a nam přednošowaše a krasne, zajimawe swětowobrazy wo svojim skutkowanju w Nowej Guineji pokazowaše. Jednaće lět je tam

pohanam Chrystusa předował najprjedy w zanjesenych horach, hdžež móžež tež džensa jenož přinč pak pěši pak z lětađlom. Tak so stawa, zo tamni domorodni jako přenje wozydło lětađlo zeznaja. Kulojte koło woza abo kary je jim hišće njeznate. Druhu položcu swojeho skutkowanja bě potom we hlownym měsće poměrnje wulkeho kraja, kotryž pak jenož 3 miliony wobydlerjow ma. Tuto město ma wobličo kaž w Europje ze wšej kulturu, techniku – a hrěchom.

Bohata ličba připosłucharjow bě znamjo, zo maja wosadni zajim za misioniske džěło.

Nowe bankowe čisło Serbskeje superintendury: 4962 – 30 – 110

Njeswačidło. Poslednju njedželu w awgusće swjećachmy swój wosadny žnjowodžakny swjedžen. Swjedženska zberka je na 5 000,– hr wunjesła, a hišće dalšich darow so nadžijamy. Zberka bě tež lětsa postajena za wuporjedženje farskeho bydlenja. Wosada chce swojeho noweho fararja lubje witač. Bóh chcył dač, zo by bórze přišoł.

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. – Wuchadža jónkróc za měsac z ličencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydu Ministerskeje rady NDR. – Rjadyje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Hłowny zamolwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth-Njeswačidski. – Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin. – Čisłc: Nowa Doba, čisłc: nja Domowiny (III-4-9-1545)